

UNIDADE 11. ACTIVIDADES DE REPASO.

Os fondeiros baleares

Balearium funditōres, qui venīre ab alto magnam Romānam classem prospexērunt, ei occurrēre constituērunt, et primo impētū eam ingenti lapīdum nimbo operuērunt. Tribus quisque miles fundis pugnat. Eōrum ictus certi sunt, nam haec sola arma genti sunt et id unum est ab infantia studium: cibum puer nullum accīpit, nisi eum* quem funda ipse percussit.

(*) Sobreenténdese o verbo da oración anterior: **accīpit**.

Texto adaptado de Floro.

1.

- a) Contesta ás seguintes preguntas:
 - En que ano conquistaron os romanos as illas Baleares?
 - Que pretexto tiveron os romanos para vir a Hispania?
 - Cantos anos durou a conquista de Hispania polos romanos?
- b) Explica brevemente cales foron os axentes da romanización.

NOTA: Para realizar os seguintes exercicios é necesario utilizar o vocabulario.

2.

- a) Forma o superlativo dos seguintes adxectivos do texto: **magnus, magna, magnum e certus, certa, certum**.
- b) Analiza morfoloxicamente os infinitivos do texto e exprésaos en voz pasiva.

3.

- a) Separa as oracións e analiza morfosintacticamente os seus elementos.
- b) Traduce o texto.

4.

- a) Explica o significado das seguintes palabras indicando os elementos latinos que a formaron: *unifamiliar, homicida, omnívoro*.
- b) Completa as frases seguintes coa palabra composta de elementos latinos adecuados:
 - O médico especialista dos nenos chámase _____.
 - Un medicamento que produce soño é un _____.
 - Os romanos utilizaban os _____ para levar a auga ás cidades.
 - Alugamos películas nun _____.
 - O que anda de noite é un _____.
 - Chamamos _____ ao que ten moitas formas.
 - As consonantes que se pronuncian cos dous labios chámanse _____.
- c) Escribe polo menos cinco frases coas expresións latinas desta Unidade.

SOLUCIONARIO

Os fondeiros baleares

Balearium funditōres, qui venīre ab alto magnam Romānam classem prospexērunt, ei occurrēre constituērunt, et primo impētū eam ingenti lapīdum nimbo operuērunt. Tribus quisque miles fundis pugnāt. Eōrum ictus certi sunt, nam haec sola arma genti sunt et id unum est ab infantia studium: cibum puer nullum accipit, nisi eum* quem funda ipse percussit.

(*) Sobreenténdese o verbo da oración anterior: **accipit**.

Texto adaptado de Floro.

1. a) Contesta ás seguintes preguntas:

- En que ano conquistaron os romanos as illas Baleares?

A conquista das Baleares desenvolveuse do 123 ao 121 a. C.

- Que pretexto tiveron os romanos para vir a Hispania?

A presenza dos cartaxineses na Península Ibérica motivou a chegada dos romanos, pois as dúas potencias disputábanse o dominio de Hispania e, aínda que asinaron un tratado polo que os romanos non podían atravesar o Ebro, admitindo que todo o que quedaba ao sur deste río pertencía aos cartaxineses, Roma renovou un pacto que tiña coa cidade de Sagunto situada na zona de influencia cartaxinesa.

Cando no ano 219 a. C. Aníbal asediou esta cidade, os romanos avisáronlle das posibles consecuencias. Aníbal non fixo caso e, no outono dese mesmo ano, tras oito meses de asedio, tomou Sagunto. Isto significou o comezo da segunda guerra púnica, que se desenvolveu, sobre todo, en Hispania.

- Cantos anos durou a conquista de Hispania polos romanos?

Durou douscentos anos, pois coa toma de Sagunto por Aníbal, no ano 219 a.C., iniciáronse os enfrontamentos cos cartaxineses en chan peninsular.

Tras a súa expulsión, os romanos continuaron a conquista da Península Ibérica pola zona interior, que rematou coa derrota dos lusitanos e os celtibéricos, no ano 133 a.C. Finalmente Octavio Augusto, coa conquista dos pobos do norte, no ano 19 a.C., conseguiu que a Península Ibérica quedase incorporada ao Imperio romano.

b) Explica brevemente cales foron os axentes da romanización.

Tres foron os principais: o exército, as vías de comunicación e o fomento das cidades.

O exército converteuse no auténtico motor da romanización, pois os seus soldados constituían o maior número de romanos existentes nas poboacións sometidas. Eran os que falaban en latín e tiñan os costumes romanos que estendían entre os indíxenas.

Con todo, o maior contacto produciuse cando Roma recrutou entre as poboacións das provincias un grande número de soldados que conformaron o groso das tropas auxiliares que combatían no exército romano.

Dese modo moitos hispanos recalaron no exército, o que lles permitiu, nalgúns casos, obter a cidadanía e, sobre todo, contar coa posibilidade de retirarse en Hispania, converténdose á súa vez nun importante núcleo de romanización.

As vías de comunicación constituíron a mellor forma de favorecer a relación entre os pobos conquistado e a propia Roma.

O fomento das cidades tamén contribuíu eficazmente á romanización; pois, ademais de resultar máis doado o control dos indíxenas, esas cidades, que estaban dotadas das infraestruturas e das construcións de Roma, facilitaban o trato entre as súas xentes; pero ademais a continua relación con elementos da cultura romana empezando polas escolas nas que se impartía esa cultura, e rematando polos lugares destinados ao ocio, o teatro, o circo, o anfiteatro.

NOTA: Para realizar os seguintes exercicios é necesario utilizar o vocabulario.

2.

a) Forma o superlativo dos seguintes adxectivos do texto:

**magnus, magna, magnum:
certus, certa, certum:**

**maximus, maxima, maximum
certissimus, certissima, certissimum**

b) Analiza morfoloxicamente os infinitivos do texto e exprésaos en voz pasiva.

venīre: infinitivo presente de voz activa de **venio**.

En voz pasiva: **venīri**.

occurrēre: infinitivo presente de voz activa de **occurro**.

En voz pasiva: **occurri**.

3.

a) Separa as oracións e analiza morfosintacticamente os seus elementos.

Balearium funditōres, **qui venīre ab alto magnam Romānam classem prospexērunt**, **ei** **occurrēre constituērunt**, **et primo impētū eam ingenti lapīdum nimbo operuērunt**. **Tribus quisque miles fundis pugnāt**. **Eōrum ictus certi sunt**, **nam haec sola arma genti sunt** **et id unum est ab infantia studium**: **cibum puer nullum accipit**, **nisi eum** **quem funda ipse percussit**.

<u>Balearium</u>	<u>funditōres</u>	<u>ei</u>	<u>occurrēre</u>	<u>constituērunt</u>
Cto. determinativo	Suxeito	Cto. indirecto	V inf.	V

Balearium: xenitivo plural de **Baleāres**, **Balearium**. Función: Cto. determinativo.

funditōres: nominativo plural de **funditor**, **funditōris**. Función: suxeito. É antecedente do relativo **qui**.

ei: dativo singular feminino do pronome **is**, **ea**, **id**. Función: Comp. verbal de *occurrere*. Refírese a **classe**.

occurrēre: Inf. pres. act. Con **ei** conforma a or. subord. substantiva; neste caso non leva suxeito propio en acusativo, porque é o mesmo que o da or. principal, **funditores**.

constituērunt: 3ª persoa do singular do pretérito perfecto de indicativo do verbo **constituo**.

<u>qui</u>	<u>prospexērunt</u>
Suxeito	V

qui: nominativo plural masculino de **qui**, **quae**, **quod**. Introduce a oración de relativo. Función: Suxeito. O seu antecedente é **funditōres**.

prospexērunt: 3ª persoa do plural do pretérito perfecto de indicativo do verbo **prospicio**. O seu Cto. directo é a subordinada substantiva de infinitivo:

<u>venīre</u>	<u>ab alto</u>	<u>magnam Romānam classem</u>
Infinitivo	Cto. circunstancial	Suxeito de venīre

Subordinada substantiva de infinitivo. Cto. directo de **prospexērunt**

venīre: inf. pres. activo. É o núcleo do predicado verbal da oración subordinada substantiva.

ab: preposición de ablativo. Forma con **alto** (ab. sg. neutro, adx. substantivado): Cto. circunstancial.

Magnam Romanam classem: sintagma formado polo substantivo **classe** e dous adxectivos, **magnam** e **Romanam**, en ac. sg. fem.: suxeito do inf. **venire**.

<u>et</u>	<u>primo impētū</u>	<u>eam</u>	<u>ingenti</u>	<u>lapīdum</u>	<u>nimbo</u>	<u>operuērunt</u>
Conx.	C. circumst.	C. dir.	C.->	C. determin.	> -circunst.	V

et: conxunción copulativa.

primo impētū: ab. sg. masc. do adx. **primus**, **-a**, **-um** e o subst. **impetus**, **-us**: Cto. circunstancial.

eam: acusativo singular feminino de **is**, **ea**, **id**. Función: Cto. directo.

Ingenti ... nimbo: ab. sg. masc. do adx. **ingens**, **ingentis** e o subst. **nimbus**, **-i**: Cto. circunstancial.

lapīdum: xenitivo plural de **lapis**, **lapīdis**. Función: Cto. determinativo.

operuērunt: 3ª persoa do plural do pretérito perfecto de indicativo do verbo **operio**.

<u>Tribus</u>	<u>quisque miles</u>	<u>fundis</u>	<u>pugnāt</u>
Cto.->	Suxeito	>- circunstancial	V

Tribus ... fundis: ab. pl. fem. de **tres**, **tria** e **funda**, **-ae**: Cto. circunstancial.

Quisque miles: nom. sg. masc. do determ. Indef. **quisque**, **quaeque**, **quodque** e o subst. **miles**, **-itis**: funciona como suxeito.

pugnāt: 3ª persoa singular do presente de indicativo, na voz activa, do verbo **pugno**.

<u>Eōrum</u>	<u>ictus</u>	<u>certi</u>	<u>sunt,</u>
Cto. determinativo	Suxeito	Atributo	V

Eōrum: xenitivo plural de **is, ea, id**. Función: Cto. determinativo

ictus: nominativo plural de **ictus, ictus**. Función: Suxeito.

certi: nominativo plural masculino de **certus, certa, certum**. Función: Atributo.

sunt: 3ª persoa do plural do presente do indicativo do verbo **sum**.

<u>nam</u>	<u>haec</u>	<u>sola arma</u>	<u>genti</u>	<u>sunt</u>
Conx.	Suxeito	Atributo	Cto. indirecto	V

nam: conxunción explicativa.

haec: nominativo plural neutro de **hic, haec, hoc**. Función: Suxeito.

sola arma: nom. pl. neutro do determ. **solus, sola, solum** e o subst. **arma, -orum**: Atributo.

genti: dativo singular de **gens, gentis**. Función: Cto. indirecto.

sunt: 3ª persoa do plural do presente de indicativo do verbo **sum**.

<u>et</u>	<u>id</u>	<u>unum</u>	<u>est</u>	<u>ab infantia</u>	<u>studium:</u>
Conx.	Suxeito	Atri-	V	Cto. circunstancial	-buto

et: conxunción copulativa.

id: nominativo singular neutro de **is, ea, id**. Función: Suxeito.

unum ... studium: nom. sg. neutro de **unus, una, unum** e o subst. **studium, -i**: Atributo.

est: 3ª persoa singular do presente de indicativo do verbo **sum**.

ab infantia: prep. + ab. sg. de **infantia, -ae**: Cto. circunstancial.

<u>cibum</u>	<u>puer</u>	<u>nullum</u>	<u>accipit,</u>
Cto.->	suxeito	>- directo	V

Cibum ... nullum: ac. sg. masc. do subst. **cibus, -i** e o determ. **nullus, -a, -um**: Cto. directo.

puer: nominativo singular de **puer, puēri**. Función: Suxeito.

accipit: 3ª persoa do singular do presente de indicativo, en voz activa, do verbo **accipio**.

<u>nisi</u>	<u>eum</u>	{ <u>accipit</u> }
Conx.	Cto. directo	V

nisi: conxunción condicional.

eum: acusativo singular masculino de **is, ea, id**. Función: Cto, directo. É antecedente de **quem**, co cal concerta en xénero e número.

accipit: 3ª persoa do singular do presente de indicativo, en voz activa, do verbo **accipio**. Está sobreentendido.

<u>quem</u>	<u>funda</u>	<u>ipse</u>	<u>percussit.</u>
Cto. directo	Cto. circunstancial	Suxeito	V

quem: acusativo singular masculino de **qui, quae, quod**. Función: Cto. directo. Introduce a oración de relativo. O antecedente é **eum**.

funda: ablativo singular de **funda, fundae**. Función: Cto. circunstancial.

ipse: nom. sg. masc. de **ipse, ipsa, ipsum**. Función: Suxeito.

percussit: 3ª persoa do singular do pretérito perfecto de indicativo, voz activa, de **percutio**.

b) Traduce o texto.

Os fondeiros das illas Baleares que viron que unha gran frota romana viña de mar aberto, decidiron correr ao encontro dela e no primeiro ataque cubrírona cunha enorme nube de pedras. Cada soldado loita con tres tirapedras. Os seus golpes son atinados, pois estas son as únicas armas para <este> pobo (son as súas únicas armas) e dende a infancia esa é a súa única afección. O neno non recibe ningunha comida, senón a que el mesmo consegue co tirapedras.

4.

a) Explica o significado das seguintes palabras indicando os elementos latinos que a formaron:

unifamiliar: dunha soa familia. Utiliza como primeiro elemento **uni-** < **unus, una, unum** *un*.

homicida: o que mata a un home. Palabra composta de dous elementos latinos, **homi-** < **homo**, **hominis** *home* e de **-cida** < **caedo** *matar*.

omnívoro: Palabra composta de dous elementos latinos, **omni-** < **omnis, omne** *todo*, e de **-voro** < **voro** *comer*.

b) Completa as frases seguintes coa palabra composta de elementos latinos adecuados:

O médico especialista dos nenos chámase *puericultor*.

Un medicamento que produce soño é un *somnífero*.

Os romanos utilizaban os *acuedutos* para levar a auga ás cidades.

Alugamos películas nun *videoclub*.

O que anda de noite é un *noctámbulo*.

Chamamos *multiforme* ao que ten moitas formas.

As consonantes que se pronuncian cos dous labios chámanse *bilabiais*.

c) Escribe polo menos cinco frases coas expresións latinas desta Unidade.

Gustaríanos saber cal é a renda **per capita** deste ano.

Celebraron unha misa de **requiem** polo seu eterno descanso.

A bendición do Papa adoita ser **urbi et orbi**.

Polo momento a sentenza está **sub iudice**.

Habrá que repartir os premios **ex aequo** entre os participantes.

Con frecuencia viaxo de Madrid a Barcelona e **viceversa**.